

Huvudman

Vindelns kommun
vindeln.kommun@vindeln.se

Beslut

Datum 2025-06-24

Dnr SI 2025:2262

Sida 1 (20)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Renforsskolan i Vindelns kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vindelns kommun att senast den **28 november 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, studiero, kränkande behandling, undervisning i ämnet bild, språkval, betygskatalogen och läraranställningar. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Vindelns kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Vindelns kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att, vid minst ett tillfälle innan den 21 november 2025, informera samtliga lärare om skollagens krav avseende när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och skolans rutiner för detta. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 § andra stycket samt 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen)
2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn eller den rektorn har delegerat det till, ska rektorn se till att starta en utredning. Detta innefattar även elever som redan anmälts men där utredning inte startats. I varje sådan utredning om behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 24 juni 2025 – 21 november 2025 samt vilket datum

utredning startat för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)

3. Se till att eventuella beslut om anpassad studiegång innehåller en klargörande motivering utifrån rekvisitet att beslut om anpassad studiegång får fattas om det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. De tre senaste besluten om anpassad studiegång som fattats ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen, 29 kap. 10 § skollagen samt 32 § förvaltningslagen [2017:900])

Studiehandledning på modersmålet

4. Se till att elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet får det. Rektorn ska dokumentera hur många elever som bedömts vara i behov av studiehandledning under perioden den 24 juni 2025 – 21 november 2025, hur många elever som ges studiehandledning samt en beskrivning av hur eleverna får studiehandledning på modersmålet. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 4 § skolförordningen [2011:185])

Studiero

5. Se till att skolan följer upp elevernas studiero i undervisningen, analyserar vilka hinder som finns för att elever ska ha studiero samt utifrån uppföljningen och analysen av vilka behov som finns i verksamheten, beslutar om åtgärder som ska vidtas för att undanröja dessa hinder. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och beslutade åtgärder i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 3 § skollagen)
6. Inkom med en redogörelse för de åtgärder som genomförts vid skolenheten i det förebyggande arbetet för att skapa studiero under höstterminen 2025 i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 3 § andra stycket skollagen)
7. Se till att det finns ordningsregler på skolan som rektorn beslutat om. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp och orsaken till uppföljningens resultat ska analyseras. Huvudmannen ska inkomma med en redogörelse för uppföljningen och analysen samt när detta gjorts i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 5 § skollagen)

8. Se till att ordningsreglerna utarbetas, följs upp och omarbetas vid behov under medverkan av eleverna. Inkom med en redogörelse för hur utarbetning, uppföljning och omarbetning av ordningsreglerna gjorts under medverkan av eleverna i samband med redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 5 § skollagen)

Kränkande behandling

9. Se till att, vid minst ett tillfälle innan den 21 november 2025, klargöra skyldigheten för all skolpersonal att vid kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling göra en anmälan till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats och inkomma med en redogörelse för detta i samband med redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 §, 6 kap. 5 och 10 §§ skollagen)
10. Se till att alla lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera hur många anmälningar som inkommit under perioden den 24 juni 2025 – 21 november 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder. (6 kap. 10 § skollagen)

Undervisning i ämnet bild

11. Se till att undervisningen i ämnet bild omfattar allt centralt innehåll i ämnet. Det innebär att undervisningen ska innehålla digitalt skapande och digital bearbetning av fotografier, rörlig bild och andra typer av bilder. (2 kap 35 § och 10 kap. 10 §§ skollagen samt Lgr22 avsnitt 5.1 Kursplaner bild)

Språkval

12. Se till att eleverna som valt svenska, svenska som andraspråk eller engelska som språkval endast ges undervisning i det valda ämnet på dessa lektioner. Det innebär att eleverna inte ska ges undervisning i andra ämnen på lektionerna i språkval. (10 kap. 4 § skollagen; 9 kap. 5–6 §§ skolförordningen)

Betygskatalogen

13. Se till att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg daterar uppgiften om betyg i betygskatalogen och förser uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. (7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [SKOLFS 2011:123])

Läroanställningar

14. Se till att upphöra med att utan tidsbegränsning anställa lärare som saknar lärarlegitimation i de fall då undantagsbestämmelserna i 2 kap. 20 § skollagen inte är tillämpliga. För varje tillsvidareanställning av lärare som görs på skolan under perioden den 24 juni 2025 – 21 november 2025 ska huvudmannen inkomma med anställningsbevis och lärarlegitimation. (2 kap. 20 § skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:2262) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2025 inlett en tillsyn av Renforsskolan i Vindelns kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Renforsskolan följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, studiero, kränkande behandling, undervisningens innehåll, språkval, betygskatalogen och läroanställningar.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, biträdande rektor och rektor samt lektionsobservationer mellan den 13 maj 2025 och 15 maj 2025. Vid tidpunkten för tillsynen arbetar en tillförordnad rektor och en biträdande rektor på skolan. Den tillförordnade rektorn har delegerat majoriteten av arbetsuppgifterna till den biträdande rektorn och det är den biträdande rektorn som sköter den dagliga verksamheten och som leder arbetet på skolan.

Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. inkommen dokumentation från skolenheten och huvudmannen. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Av intervjuer med lärare, representanter från elevhälsan samt biträdande rektorn och rektorn framgår att elever ges stöd i form av extra anpassningar. Exempel på extra anpassningar som ges till elever är bland annat anpassade uppgifter och texter, möjlighet att få texter upplästa, få utskrivet i stället för digitalt material samt olika anpassningar vid prov.

Anmäla och utreda elever för eventuellt behov av särskilt stöd

Skolinspektionen har tagit del av ett dokument där det bland annat framgår antal inkomna anmälningar om särskilt stöd, antal startade utredningar om särskilt stöd och om utredningarna är pågående eller avslutade läsåret 2024/25. Det har inkommit fem sådana anmälningar till rektorn och för dessa fem elever har en utredning om särskilt stöd startats. Utöver det har sju elever utretts för särskilt stöd utifrån andra orsaker än inkommen anmälan om särskilt stöd.

Av betygskatalogen för höstterminen 2024 framgår att det finns flera elever i årskurs 7 och 8 som fått betyget F i flera ämnen. Bland annat finns det i årskurs 7 åtta elever som fått som minst fem F och som mest nio F. I årskurs 8 finns det bland annat fem elever som fått som minst fyra F och som mest tio F. Av betygskatalogen för vårterminen 2024 framgår även att fyra av eleverna i årskurs 8 fått som minst fyra F och som mest sju F. Lärare uppger att alla dessa elever riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas i ett eller flera ämnen vårterminen 2025 trots att eleverna ges extra anpassningar. Ingen av eleverna har anmälts eller utretts för särskilt stöd enligt såväl intervjuer som inkommen dokumentation.

Lärare, representanter från elevhälsan samt biträdande rektorn uppger att lärare gör en anmälan om särskilt stöd till rektorn via skolans digitala system. Lärare uppger att orsaken till att eleverna ovan inte anmälts för särskilt stöd bland annat beror på att lärare oftast uppmanas att fortsätta ge extra anpassningar efter att en sådan anmälan inkommit till rektorn.

Däremot finns det elever som borde anmälts för särskilt stöd och för någon elev planerar lärare att göra en sådan anmälan. Under innevarande termin, och i vissa fall även tidigare, har det via lärarna eller mentorerna kommit till elevhälsans och biträdande rektorns kännedom att eleverna riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas trots att eleverna ges extra anpassningar. Representanter från elevhälsan uppger att de och biträdande rektor känner till att eleverna riskerar F trots extra anpassningar eftersom eleverna diskuterats på elevhälsoteamsmöten.

Lärare, representanter från elevhälsan och biträdande rektor uppger att mentorn ansvarar för att bevaka sina mentorselevs måluppfyllelse, vilken finns tillgänglig i skolans digitala system. Det finns ingen rutin för hur eller när personalen ska titta på elevens måluppfyllelse som helhet, exempelvis hur elevens måluppfyllelse sett ut tidigare om en elev i nuläget riskerar F i något eller några ämnen. Mentorn har ett uttalat ansvar att meddela rektor om en mentorselev riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, men även undervisande lärare kan göra det.

Elevhälsans representanter uppger att en elev alltid ska utredas för särskilt stöd om en elev fått F i betyg. Biträdande rektor uppger att elever som fått flertalet F borde utredas för särskilt stöd.

Såväl lärare, representanter från elevhälsan som rektor uppger att det finns otydligheter i arbetet med särskilt stöd. Biträdande rektor uppger att skolans rutin avseende hur och när lärare ska göra en anmälan om särskilt stöd inte är tydlig för alla lärare. Enligt biträdande rektor vet de flesta lärare hur de ska göra en anmälan om särskilt stöd men det är inte tydligt när lärare ska göra en sådan. Lärare uppger att ärendegången är oklar.

Beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen har tagit del av elva beslut om anpassad studiegång med tillhörande åtgärdsprogram. Av besluten om anpassad studiegång eller åtgärdsprogrammen framgår ingen klagande motivering till varför eleverna ska ges särskilt stöd i form av anpassad studiegång.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 5 § skollagen).

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Alla som arbetar i skolan har ett ansvar för att uppmärksamma de elever som behöver särskilda stödåtgärder och att föra detta vidare till rektorn. Anmälningsskyldigheten kan i det enskilda fallet gälla en lärare, personal inom elevhälsan eller annan skolpersonal. Vem som är anmälningsskyldig beror på i vilket sammanhang stödbehovet blir känt. Om en elevs stödbehov uppmärksammas av en lärare inom ramen för den undervisning som läraren ansvarar för, är läraren skyldig att anmäla detta till rektorn. Med uttrycket "andra svårigheter i sin skolsituation" avses sådana situationer där en elev behöver särskilt stöd även om det just då inte finns anledning befara att han eller hon inte ska nå de kunskapskrav som minst ska nås (prop. 2009/10:165, s. 664).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får beslut om avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen fattas (anpassad studiegång) (3 kap. 12 § skollagen).

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän, är vissa bestämmelser enligt förvaltningslagen tillämpliga (29 kap. 10 § skollagen). Detta gäller bland annat dokumentation och motivering av beslut (31–33 §§ förvaltningslagen).

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som varit avgörande för myndighetens ställningstagande (32 § förvaltningslagen).

Huvudmannen ska se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i verksamheten när det gäller att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Av utredningen framgår att det finns flera elever som riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas trots extra anpassningar, men eleverna har varken anmälts eller utretts för särskilt stöd.

Skolinspektionen konstaterar att det råder otydligheter avseende skolans arbete och rutiner vad gäller arbetet med särskilt stöd.

Skolinspektionen konstaterar vidare att för de elever som anmälts för särskilt stöd har en utredning om särskilt stöd startat. Av Skolinspektionens utredning framgår dock att såväl elevhälsan som biträdande rektorn känner till att flera elever riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas trots att lärare ger eleverna extra anpassningar. När lärare informerat elevhälsan och biträdande rektorn om att extra anpassningar inte är tillräckliga har det inte lett till någon anmälan om särskilt stöd och någon utredning av elevernas behov av särskilt stöd har därmed inte heller startats. Även om lärare inte alltid följt skolans formella rutin för att anmäla elever om behov av utredning om särskilt stöd bedömer Skolinspektionen att behovet har kommit till rektorns kännedom i sådan utsträckning att rektorn ändå borde ha startat en utredning om särskilt stöd. Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen därför att rektorn inte alltid ser till att starta utredning om särskilt stöd när lärare uppmärksammat att extra anpassningar inte är tillräckliga.

Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att i de beslut om anpassad studiegång med tillhörande åtgärdsprogram som myndigheten tagit del av inte framgår någon klargörande motivering till att eleverna ska ges särskilt stöd i form av anpassad studiegång.

Skolinspektionen bedömer slutligen att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende att ge elever stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen samt att det vid utredningar om särskilt stöd sker samråd med elevhälsan.

Studiehandledning på modersmålet**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Av intervjuer med lärare framgår att det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som inte får det. Anledningen till behovet av studiehandledning är att eleverna riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas.

Lärare uppger att det finns två elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet oromo men som inte får det. Detta bekräftas av inkommen dokumentation. Det finns ytterligare en elev vars modersmål är oromo, men då eleven inte kan det aktuella språket och i stället kan somaliska, bedömer lärare att eleven behöver studiehandledning på somaliska. Vidare finns det även en elev som ges studiehandledning på modersmålet swahili men som enligt lärare behöver studiehandledning i större omfattning än vad eleven ges idag. Vidare uppger några lärare att ytterligare en elev som tidigare getts studiehandledning, men som idag inte ges det, behöver det.

Av intervju med biträdande rektorn och rektorn bekräftas att det finns elever som har behov av studiehandledning på modersmålen oromo och somaliska. Anledningen till att eleverna inte ges studiehandledning på modersmålet uppges vara svårigheten i att hitta lämpliga studiehandledare i de språk där detta behövs.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Studiehandledning på modersmålet är en stödinsats som syftar till att ge eleven möjlighet att nå de kunskaper som minst ska uppnås. Studiehandledning på modersmål kan ges som extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller som särskilt stöd. Syftet med studiehandledning på modersmålet till nyanlända elever bör vara att ge eleverna möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det innebär att den studiehandledning som eleven ska få bör utgå från elevens stödbehov och lärarens planerade undervisning utifrån kursplanen och kunskapskraven i ämnet (prop. 2017/18:194, s. 36 ff.).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet inte får det. Av utredningen framgår att det finns åtminstone tre elever som har ett konstaterat behov av studiehandledning på modersmålet oromo respektive somaliska men som inte får det.

Förebyggande och åtgärdande arbete avseende studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Studieron på skolan

Av intervjuer med elever, lärare och biträdande rektorn framgår att alla elever inte har studiero på lektionerna. Studieron varierar mellan årskurser, klasser och ämnen. I alla årskurser finns dock ämnen med sämre studiero där elever inte kan koncentrera sig, vilket påverkar elevernas lärande negativt. Det finns även någon klass där studieron generellt är sämre i jämförelse med andra klasser.

Elever uppger att det bland annat förekommer att elever går runt i klassrummet, pratar, skriker och kastar saker. I vissa ämnen är det stökigt på lektionerna varje lektion. Det dröjer oftast innan elever får hjälp av läraren eftersom många elever behöver hjälp och för att läraren behöver hantera ordningsstörningar. När elever behöver vänta på att få hjälp brukar det ofta bli stökigt i klassrummet. Det lärare brukar göra om elever stör undervisningen är att säga till eller skicka ut elever från klassrummet. Trots att lärare tillrättavisar elever som stör fortsätter ordningsstörningarna.

Lärare uppger att det tar tid från undervisningen att upprätthålla ordningen och tillrättavisa elever. Det finns svårigheter i att upprätthålla studiero. Lärare behöver ofta föra diskussioner med elever om regler och vad eleverna ska förhålla sig till på lektionerna. Det tar tid att starta lektioner på grund av ordningsstörningar. Det finns en konsekvenstrappa som lärare ska följa men den följs inte på ett likvärdigt sätt. Det leder till att ordningsstörningar hanteras olika och det är otydligt för eleverna vad som gäller på lektioner i olika ämnen. Den bristande studieron påverkar elevernas möjlighet att få hjälp av lärare. Elevernas möjlighet att koncentrera sig på skolarbete och undervisning påverkas också vilket har en negativ inverkan på elevernas lärande och måluppfyllelse. Även biträdande rektorn uppger att den bristande studieron påverkar elevernas lärande och möjligheter till stöd och hjälp. Konsekvenstrappan som lärare ska följa vid ordningsstörningar följs inte av alla lärare och lärare hanterar ordningsstörande incidenter och situationer på olika sätt.

Ordningsregler

Av intervjuer med elever i samtliga årskurser framgår att det inte är tydligt vilka ordningsregler som finns och vad som händer om reglerna inte efterföljs. Det varierar mellan årskurserna huruvida elever känner till att ordningsregler finns, vilka reglerna i sådana fall är och vad konsekvenserna blir om elever bryter mot reglerna. Några elever uppger att eleverna ska ha med sig material till lektionen, sitta ner och vara tysta samt räcka upp handen om de behöver hjälp. Elever vet inte var reglerna finns. Det är oklart

om ordningsreglerna finns uppsatta i klassrummen eftersom elever brukar dra ner papper som sitter på väggarna. Elever upplever att det inte fungerar bra med reglerna eftersom elever inte följer reglerna samt att lärare gör olika när reglerna inte efterföljs. Vid läsårsstart alternativt varje terminsstart går lärare genom reglerna. Förutom detta har eleverna inte varit med och tyckt till eller pratat om reglerna med lärarna.

Av intervjuer med lärare framgår att det finns ordningsregler på skolan och att lärare går igenom dessa med eleverna vid läsårsstart alternativt varje terminsstart. Reglerna ska vara uppsatta i klassrummen. Lärare uppger att lärarna är överens om vilka regler som ska finnas men lärarna gör olika avseende såväl att upprätthålla reglerna som att vidta åtgärder när reglerna inte följs. Det finns ingen rutin om att ordningsreglerna ska följas upp tillsammans med eleverna och hur reglerna efterföljs följs inte upp på något bra sätt. Ordningsreglerna revideras dock av personalen vid läsårsslut.

Av intervju med biträdande rektorn och rektorn framgår att ordningsregler finns och att biträdande rektorn tillsammans med personalen beslutat om reglerna. Ordningsreglerna följs upp i trygghetsteamet (bestående av lärare, kurator, arbetslagsrepresentanter och biträdande rektorn) några gånger per år och reglerna tas upp i elevstyrelsen (elevrådet). Enligt biträdande rektorn gör lärarna olika avseende hur reglerna tillämpas och efterföljs, vilket leder till att det är otydligt för eleverna vilka regler som finns och vad som händer om elever bryter mot reglerna.

Skolans arbete med att följa upp elevernas upplevelse av studiero och vidta åtgärder för att förebygga studiero

Av intervjuer med lärare, biträdande rektorn och rektorn framgår att skolan följer upp elevernas upplevelse av studiero via terminsvisa enkäter och utvecklingssamtal. Det senare behandlar dock inte frågor om studiero på gruppnivå eller skolan i stort.

Enligt biträdande rektorn gör trygghetsteamet uppföljning och analys av enkätsvaren. Lärare uppger att de inte är delaktiga i någon uppföljning eller analys av enkätresultaten. Några lärare uppger att när de tagit del av resultatet från enkäten diskuterar de i kollegiet vad som framkommit, men dessa samtal berör främst trygghet.

Biträdande rektorn uppger att hinder för studiero som framkommit via uppföljningen av enkätsvaren är att lärare behöver tillrättavisa elever som inte följer ordningsreglerna, att få eleverna att lyssna på lärarna samt att lärarna tillsammans med eleverna behöver ha en samsyn om vad som krävs för att det ska vara studiero. Lärare uppger att personalen behöver bli bättre på att följa upp under terminens gång hur lärare arbetar med att främja studiero i klassrummen och hur de upprätthåller ordningsreglerna.

Skolmiljön och klassrummen inspirerar inte heller till lärande då stolar, bänkar och färgerna i klassrummen påverkar studieron negativt.

Lärare uppger att de inte känner till om och i sådana fall vilka åtgärder som vidtagits för att åtgärda de hinder som finns för elever att uppleva studiero. Några lärare uppger att de i kollegiet pratat och påmint varandra om lektionsstruktur och ordningsregler. Biträdande rektorn uppger att det i rapporten för skolans systematiska kvalitetsarbete anges åtgärder som skolan ska arbeta med men utöver det har inga andra åtgärder vidtagits för att åtgärda de hinder som framkommit via uppföljningen av studieron. Biträdande rektorn uppger som exempel på skolans arbete för att det ska vara studiero att lärarna ska starta och avsluta lektionerna likadant och ha en gemensam lektionsstruktur. Biträdande rektorn har även tillsatt en extra lärare i undervisningen i vissa ämnen där studieron är sämre.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där undervisningen präglas av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero (5 kap. 3 § skollagen).

I förarbetena till bestämmelsen om att huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa studiero (prop. 2021/22:160, s. 229 f.) anges följande. Ett förebyggande arbete innebär bl.a. att skolor och huvudmän följer upp elevernas studiero. Det innebär även att skolor och huvudmän analyserar vilka hinder som finns för att elever ska ha studiero och aktivt verkar för att dessa hinder undanröjs. I förarbetena anges vidare (prop. 2021/22:160, s. 46 f.) att förebyggande arbete för studiero innebär att skolan arbetar proaktivt med att ge eleverna goda förutsättningar till lärande genom att identifiera och undanröja hinder för lärande så att eleverna ska kunna ägna sig åt och koncentrera sig på undervisningen. Det kan bl.a. innebära att skolan förebygger ordningsstörningar genom väl förankrade ordningsregler och ett gemensamt förhållningssätt bland personalen och utveckling av det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Men det kan även innebära ett fokus på att erbjuda en varierad undervisning av hög kvalitet och de extra anpassningar, särskilda stöd och utmaningar som eleverna behöver.

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna en undervisning som präglas av studiero och att det råder bristande studiero i undervisningen på skolan. Av utredningen framgår att studieron varierar mellan årskurser, klasser och ämnen men att det finns klasser och ämnen där elever inte får förutsättningar att koncentrera sig på undervisningen. Där studieron är sämre förekommer bland annat att elever pratar, skriker och kastar saker på lektionerna.

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolans ordningsregler inte följs upp regelbundet och att ordningsreglerna inte utarbetas eller följs upp under medverkan av eleverna. Av utredningen framgår att varken elever eller lärare deltagit i någon uppföljning av hur ordningsreglerna fungerar. Vidare framgår av utredningen att rutiner för hur detta ska genomföras saknas. Ordningsreglerna upplevs av eleverna som otydliga. Det avser såväl om regler finns, vilka reglerna i sådana fall är som vad som händer om reglerna inte efterföljs. Det saknas samsyn bland personalen avseende att tillämpa och upprätthålla reglerna samt om och i så fall vilka åtgärder som vidtas om reglerna inte efterföljs av eleverna.

Skolinspektionen bedömer vidare att verksamheten inte uppfyller de krav som följer av skollagens bestämmelser om förebyggande arbete för att skapa studiero. Ett förebyggande arbete innefattar att följa upp och kartlägga nuläge, analysera behov som finns i verksamheten och att identifiera hinder som finns för att elever ska ha studiero samt genomföra åtgärder för att undanröja sådana hinder. Enligt skollagen avses med studiero att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Av Skolinspektionens utredning framgår flera hinder för studiero, bland annat att ordningsreglerna och konsekvenstrappan inte efterlevs av elever och personal och att det saknas samsyn bland personalen kring arbetssätt för att upprätthålla studiero. Detta är visserligen omständigheter som framkommer i skolans uppföljning, men arbetet med uppföljning, analys och åtgärder är inte förankrat hos all personal och det råder otydligheter i arbetet. Faktorer som undervisningens kvalitet, lärarens ledarskap och skolans arbete med stöd är också viktiga delar att arbeta med i det förebyggande arbetet för studiero. Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att den bristande studieron har en negativ inverkan på elevers möjlighet att få stöd och hjälp samt att såväl måluppfyllelse som inlärning påverkas. Skolinspektionen konstaterar därför sammantaget att verksamheten inte uppfyller skollagens krav i fråga om förebyggande arbete för att skapa studiero.

Kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare framgår att en anmälan om kränkande behandling ska upprättas om eleven som utsatts anser eller uttrycker att den blivit kränkt. Någon lärare uppger att om det som sagts eller gjorts faller under diskrimineringsgrunderna ska en anmälan upprättas oavsett om eleven känner sig kränkt eller inte, annars ska en sådan upprättas om eleven uttrycker att den blivit kränkt. Enligt en annan lärare är det osäkert om det behöver finnas samtycke från eleven. En anmälan om kränkande behandling upprättas till biträdande rektorn via skolans digitala system.

Lärare uppger att en anmälan om kränkande behandling inte upprättas om eleven som utsatts inte tycker att den blivit kränkt. Andra exempel är om inblandade elever är överens om att det som hänt inte ska hända igen eller om det är svårt för en lärare att verifiera vad som hänt då inget "facit" finns över händelsen. Det kan också vara att lärare inte har tid att göra en anmälan om läraren exempelvis är på väg till en lektion. En lärare uppger att en kränkning är när någonting "grovt" hänt.

Lärare uppger att de inte har diskuterat vad en kränkning är. Enligt några lärare är det inte säkert att det finns en samsyn kring vad en kränkning är och när en anmälan om kränkande behandling ska upprättas. Enligt någon lärare finns ingen samsyn då definitionen av en kränkning inte diskuterats.

Biträdande rektorn uppger att det tidigare fanns en definition om att en anmälan om kränkande behandling ska upprättas när någon upplever det som hänt som en kränkning. Nu är definitionen att om någon i personalen ser en kränkning ska personalen göra en anmälan om kränkande behandling. Innevarande läsår kan det vara så att lärare arbetar utifrån båda definitionerna. I början av läsåret har all personal deltagit i en diskussion om när de ska göra en anmälan om kränkande behandling.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget (6 kap. 5 § skollagen).

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att med kränkande behandling avses ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker en elevs värdighet. Med kränkande behandling avses mobbning och liknande beteenden som har sin grund i att den som kränker anger någon specifik egenskap hos den elev som utsätts. Kränkande behandling kan även föreligga utan att den som kränker anger någon specifik egenskap hos den som utsätts för kränkningar. Att någon utan verbala nedsättande omdömen ger uttryck för sitt missnöje genom att till exempel knuffa eller rycka någon i håret eller sätta krokben för personen i fråga kan också utgöra kränkande behandling i lagens mening. Även psykiska kränkningar genom till exempel utfrysning omfattas av uttrycket kränkande behandling (prop. 2009/10:165, s. 693).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete för att motverka kränkande behandling inte fullt ut uppfyller författningarnas krav. Av utredningen framgår att lärare inte anmäler till rektorn alla eventuella kränkningar som sker mellan elever, eftersom det inte är tydligt för lärarna när en sådan anmälan ska upprättas. Det finns inte någon samsyn om vad en kränkning är och det finns olika uppfattningar om när en anmälan om kränkande behandling ska upprättas.

Anmälningsskyldigheten om kränkande behandling omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det ska inte ske någon värdering av händelsen eller allvarlighetsgraden av händelsen innan den anmäls. Anmälningsskyldigheten gäller oavsett om eleven har uppgett sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller om det på något annat sätt framkommit, till exempel att personal sett eller hört, att eleven kan ha utsatts för kränkande behandling. Huruvida en kränkning skett är det som personalens anmälan och sedermera utredning av omständigheterna ska klargöra. För att kunna vidta åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden behöver en anmälan om eventuell kränkning komma till rektorns kännedom.

Undervisning i ämnet bild

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärare framgår att det i ämnet bild saknas utrustning för att elever ska kunna ges undervisning i allt centralt innehåll i ämnet.

Undervisande lärare uppger att det saknas utrustning för att eleverna ska kunna arbeta med film och rörlig bild. Eftersom utrustning saknas behöver läraren i stället undervisa på ett "idé-stadie" och eleverna gör bland annat filmmanus och filmaffischer. Läraren har dock haft möjlighet att genomföra det centrala innehållet som avser fotografi tack vare att eleverna använt sina privata mobiltelefoner i undervisningen. Eleverna kan även använda sina datorer för redigering av fotografi. Däremot saknas utrustning i form av såväl kameror som redigeringsutrustning för rörlig bild och film. Enligt läraren har hen framfört behov av denna utrustning till rektorn varje läsår.

Elever i årskurs 9 uppger att de i ämnet bild inte arbetat med film eller redigering av film. Eleverna har inte fotograferat själva men de har arbetat digitalt med att skapa bilder.

Biträdande rektorn uppger att hen haft samtal med lärarna på skolan avseende eventuella svårigheter att genomföra allt centralt innehåll i de olika ämnena. Det har utifrån sådana samtal inte framkommit att det inte är möjligt att genomföra allt centralt innehåll i ämnet bild eller att det saknas utrustning i ämnet. Biträdande rektorn känner till att eleverna använt sina mobiltelefoner i bildundervisningen, däremot har hen inte frågat läraren om orsaken till detta.

Rättslig reglering

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas (2 kap 35 § skollagen).

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål (10 kap. 10 § skollagen). Med lärverktyg avses bland annat utrustning och material som används i undervisningen (jfr 1 kap. 3 § skollagen).

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål (Lgr 22 avsnitt 2.8, Rektorns ansvar).

För varje ämne ska en kursplan gälla (10 kap. 8 § skollagen).

I kursplanen för ämnet bild anges att det centrala innehållet för årskurs 7–9 omfattar bland annat digitalt skapande och digital bearbetning av fotografier, rörlig bild och andra typer av bilder (Lgr22, avsnitt 5.1 Kursplaner bild).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i undervisningen i ämnet bild. Av utredningen framgår att eleverna inom ramen för undervisningen inte får möjlighet att arbeta med allt centralt innehåll i ämnet. Orsaken till att det centrala innehållet uteblir beror på att det saknas relevant utrustning på skolan. Läraren har behandlat det centrala innehållet till viss del tack vare elevernas privata mobiltelefoner men det centrala innehållet avseende rörlig bild uteblir dock helt. Undervisningens innehåll inte ska vara avhängt på huruvida elever har egna mobiltelefoner att använda i undervisningen. Huvudmannen har en skyldighet att se till att lärarna har tillgång till den utrustning som krävs för att bedriva undervisning i respektive ämne.

Språkval

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever och lärare framgår att elever på lektioner i språkval i svenska och engelska i stället arbetar med skolarbete i andra ämnen. Vad elever arbetar med för tillfället i andra ämnen, om de har restuppgifter eller ett kommande prov, kan styra innehållet på lektionerna.

Lärare uppger att det kan variera i vilken omfattning lektionerna i språkval består av undervisning i svenska eller engelska respektive andra ämnen. Undervisningens innehåll varierar också mellan årskurser. Några lärare uppger att det alltid finns material i svenska eller engelska att arbeta med på lektionerna, men eftersom lektionerna ses som en möjlighet för elever att arbeta i kapp med olika ämnen arbetar därför elever främst med sådana uppgifter. En annan lärare uppger att en lektion per vecka alltid består av engelska i form av lästräning, läsuthållighet och läsförståelse men efter påsklovet är det i stället mycket fokus på restuppgifter i andra ämnen. Enligt elever har det under innevarande läsår alltid förekommit att elever arbetar med andra ämnen på lektionerna så som restuppgifter eller att studera inför prov. Det har även varit så tidigare innan detta läsår.

Biträdande rektorn uppger att det inte är tänkt att lektionerna i språkval ska användas till undervisning i andra ämnen, men anledningen till att det är så beror på att behovet av det funnits. Det ska dock endast vara undervisning i svenska eller engelska på dessa lektioner.

Rättslig reglering

Undervisning i grundskolan ska bland annat omfatta moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval. Huvudmannen ska som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. Huvudmannen ska sträva efter att därutöver erbjuda andra språk som språkval (10 kap. 4 § skollagen och 9 kap. 5 § skolförordningen).

En elev får i stället för ett språk som erbjudits enligt 5 § välja något av följande språk som språkval: det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, svenska eller svenska som andraspråk under förutsättning att eleven i övrigt får undervisning i svenska eller svenska som andraspråk, engelska, eller teckenspråk (9 kap. 6 § skolförordningen).

I läroplanen för grundskolan finns kursplanen för moderna språk (Lgr 22, avsnitt 5.6 Kursplaner moderna språk).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i hur skolan anordnar språkval i svenska och engelska. I stället för att eleverna ges undervisning i svenska eller engelska på lektionerna ges eleverna undervisning i andra ämnen. Språkvalet är avsett för undervisning i moderna språk, svenska, svenska som andraspråk och engelska (samt det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning eller teckenspråk). Att elever läser något annat ämne inom språkval är inte förenligt med bestämmelserna i skolförordningen. Undervisningen i språkval ska utgå från den kursplan som gäller för respektive ämne. Det är därför en brist att eleverna i stället för svenska eller engelska arbetar med restuppgifter eller studerar inför prov i andra ämnen när lektionerna syftar till undervisning endast i svenska eller engelska.

Betygskatalogen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av betygskatalogen för höstterminen 2024 framgår att rektorn signerat betyg i ämnet modersmål i två olika språk. Av intervju med rektorn och biträdande rektorn framgår att undervisande lärare som beslutat om betygen inte arbetar på skolan eftersom modersmålsundervisning är en tjänst som skolan köper in externt. Eftersom rektorn i detta fall är den som registrerar betygen i skolans betygskatalog är det rektorn som signerar betygen. Undervisande lärare signerar inte betygen i betygskatalogen.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen).

Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med egenhändig signatur (7 § SKOLFS 2011:123).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att betyg i ämnet modersmål inte signeras av den undervisande läraren i skolans betygskatalog. Betygen i aktuellt ämne signeras i stället av rektorn vid registrering av betygen. Även om undervisande lärare beslutat om betygen, och rektorn endast signerar betygen vid registrering i betygskatalogen, föreligger brist då det är den som beslutar om betyg som ska förse betyget med en signatur i betygskatalogen.

Läranställningar**Omständigheter som ligger till grund för bedömningen**

Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över undervisande lärare på skolan av vilken det framgår att två lärare som saknar lärarlegitimation är tillsvidareanställda.

Skolinspektionen har tagit del av anställningsavtalen för aktuella lärare. Av dessa framgår att lärarna har tillsvidareanställningar och påbörjade sina anställningar den 15 augusti 2022 respektive den 12 september 2016. Av intervju med rektorn och biträdande rektorn framgår att lärarna har tillsvidareanställningar.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § första stycket skollagen).

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål, ett yrkesämne i gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå, eller kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning (2 kap. 20 § andra stycket skollagen).

Det som anges i 2 kap. 20 § andra stycket skollagen gäller bara om det saknas sökande som har legitimation, den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och det finns skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen (2 kap. 20 § tredje stycket skollagen).

En lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § fjärde stycket skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att lärare som saknar lärarlegitimation har tillsvidareanställningar. Det är endast den som har legitimation som får anställas utan tidsbegränsning. Det har i utredningen inte framkommit att det funnits något tillämpligt undantag.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Vindelns kommuns verksamhet vid Renforsskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, studiero, kränkande behandling, undervisning i ämnet bild, språkval, betygskatalogen och läraranställningar. Det finns därför skäl att förelägga Vindelns kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredare Lisa Naudot Bergh.

Utredare Julia Wuotila har varit föredragande i ärendet.